

Socialutskottets yttrande

1996/97:SoU1y

Ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret
1997 m.m.

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 8 oktober 1996 beslutat bereda socialutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1996/97:1 Budgetpropositionen för 1997 jämte motioner i vad avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för 1997, utgifternas fördelning på utgiftsområden samt preliminär fördelning för åren 1998 och 1999 i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till förslagen rörande utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg i propositionen samt motionerna Fi204 (m) yrkandena 3 och 4, Fi210 (c) yrkande 2, Fi211 (fp) yrkandena 3 och 4, Fi212 (v) yrkandena 2 och 3, Fi213 (mp) yrkandena 2 och 3 och Fi214 (kd) yrkandena 2 och 3 såvitt motionerna rör detta utgiftsområde.

Propositionen

I propositionen redovisas regeringens förslag till statsbudget för budgetåret 1997. Förslaget till statsbudget, som omfattar alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov, visar en omslutning på 676,6 miljarder kronor. Budgetunderskottet för budgetåret 1997 beräknas till 61,3 miljarder kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 1997 beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med vad regeringen anför.

I propositionen föreslås också att riksdagen för budgetåren 1998 och 1999 godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden som riktlinjer för regeringens budgetarbete.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgiftsområdet omfattar merparten av statens utgifter för vård och omsorg inklusive utgifterna för de flesta myndigheterna under Socialdepartementet, bidrag till organisationer samt olika stimulans- och utvecklingsbidrag inom det sociala området. Statens utgifter inom området utgör endast en liten del av de samlade offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård och social omsorg eftersom dessa verksamheter i första hand är en kommunal angelägenhet.

I propositionen föreslås ramen för utgiftsområde 9: Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 1997 fastställas till 23 722 miljoner kronor. Den preliminära fördelningen för budgetåret 1998 föreslås fastställas till 23 027 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 24 475 miljoner kronor som riktlinjer för regeringens budgetarbete.

Besparingsåtgärder genomförs, enligt propositionen, inom utgiftsområdet i enlighet med vad som angavs i den ekonomiska vårpropositionen. Dock har ikraftträdandet av den reviderade tandvårdstaxan senarelagts 14 dagar till den 15 oktober 1996.

Vidare hänvisas till att regeringen i en särskild proposition (prop. 1996/97:27) Läkemedelsförmåner och läkemedelsförsörjning m.m. föreslår en omläggning av läkemedelsförmånen fr.o.m. den 1 januari 1997. Syftet är att begränsa den kraftiga kostnadsökning som har skett på läkemedelsområdet samt uppnå en rationell användning av läkemedel inom hälso- och sjukvården. Förslaget innebär att subventionerna i högre grad kommer att riktas till de grupper som har de högsta kostnaderna för läkemedel.

I propositionen föreslås också att kostnadsansvaret för läkemedelsförmånen överförs från staten till landstingen den 1 januari 1998.

Motionerna

Enligt *motion Fi204 av Carl Bildt m.fl. (m)* bör riksdagen till utgiftsområde 9 för budgetåret 1997 fördela 18 000 miljoner kronor eller 5 722 miljoner kronor mindre än enligt regeringens budgetförslag. Vidare bör 17 200 miljoner kronor beräknas för budgetåret 1998 och 18 474 miljoner kronor för budgetåret 1999 (*yrkandena 3 och 4*).

Motionärerna anser att en allmän hälsoförsäkring bör införas för att stärka såväl den enskildes som vårdpersonalens valfrihet. Alla skall omfattas av försäkringen som skall följa den enskilde i dennes val av sjukvård. Vidare skall rätten för alternativa vårdgivare lagregleras.

Motionärerna anför att de i andra motioner lagt fram förslag till reformer rörande tandvården, läkemedelsförsäkringen och högkostnadsskyddet för sjukvård som på avgörande punkter skiljer sig från regeringens politik. Dessa förslag innebär trots stora besparingar för staten att de som har störst behov av tandvård respektive läkemedel skyddas från för höga avgifter. Detta garanteras bl.a. genom en frivillig försäkring för läkemedel, anför det. Totalt beräknas besparingen uppgå till 5 722 miljoner kronor för budgetåret 1997. Av dessa avser 4 432 miljoner kronor läkemedelsförsäkringen och 1 290 miljoner kronor besparingar på tandvårdsförsäkringen.

Motionärerna har vidare under utgiftsområde 10 anført att den statliga assistansersättningen bör tillföras ytterligare 222 miljoner kronor. (Denna budgetförstärkning bör överföras från utgiftsområde 10 till utgiftsområde 9 anslaget B 7 Kostnader för statliga assistansersättning, varvid ramen för utgiftsområde 9 skall ökas med motsvarande belopp.)

Enligt *motion Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* bör ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 1997 fastställas till 24 337 miljoner kronor. För budget-

året 1998 beräknas ramen till 23 642 miljoner kronor och för budgetåret 1999 till 25 090 miljoner kronor (*yrkandena 3 och 4*).

Motionärerna anser att vården och då särskilt omsorgen om äldre och funktionshindrade måste tillföras mer resurser. Detta kan ske, dels genom ytterligare resurser till kommuner och landsting i form av överföring av resurser från försäkringskassorna, dels genom ett effektivare offentligt resursutnyttjande. Den ojämförligt effektivaste metoden att öka resursutnyttjandet är konkurrensutsättning av offentlig verksamhet, anför motionärerna. Privata alternativ och entreprenader samt konsekvent användning av konkurrensupphandling ger mycket stora vinster, som direkt kan komma t.ex. vården till del. En upprepning i den kommunala bolagsdjungeln skulle vidare kunna frigöra betydande belopp. Sparkraven inom sjukvården skulle därmed minska högst avsevärt, anför det.

Regeringens förslag till försämrat högkostnadsskydd är, enligt motionärerna, alltför orättvist. De föreslår därför att ytterligare 400 miljoner kronor tillförs utgiftsområde 9 för detta ändamål.

Motionärerna framhåller att människor med funktionshinder tillhör de mest utsatta och borde kunna lita på allas stöd. Motionärerna motsätter sig därför den besparing som görs inom handikappreformen och föreslår att ytterligare 215 miljoner kronor avsätts för statlig assistansersättning. Totalt föreslås utgiftsområdet ökas med 615 miljoner kronor för budgetåret 1997 liksom för budgetåren 1998 och 1999.

Enligt *motion Fi212 av Gudrun Schyman m.fl. (v)* bör ytterligare 832 miljoner kronor tillföras utgiftsområde 9 för budgetåret 1997, varvid taket för utgiftsområdet skulle bli 24 554 miljoner kronor (*yrkande 2*). Motionärerna anser att ytterligare 350 miljoner kronor bör anslås till tandvårdsförsäkringen och 200 miljoner kronor till läkemedel utöver propositionens förslag. Vidare bör ytterligare 5 miljoner kronor anvisas för insatser mot aids. Ytterligare 100 miljoner kronor bör anslås för psykiatireformen. Folkhälsoinstitutet bör erhålla 5 miljoner kronor för arbetslöshetsforskning och Statens institut för psykosocial medicin 2 miljoner kronor för en utredning om arbetstidsförkortningens betydelse för den psykosociala miljön.

Motionärerna anför att bidraget till bilstöd för handikappade bör ökas med 60 miljoner kronor och att ungdomsvården bör tillföras ytterligare 50 miljoner kronor. Slutligen bör Handikappinstitutet tilldelas ytterligare 60 miljoner kronor för att ta till vara och informera om den nya teknikens möjligheter för funktionshindrade.

Motionärerna anför att propositionen inte ger något underlag som gör det möjligt att uppskatta vad som är en rimlig utgiftsnivå för stat, socialförsäkringssektor och kommuner under åren 1998 och 1999. De kan därför inte godkänna regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 1998 och 1999. Motionärerna anser att detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 3*).

Enligt *motion Fi213 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)* bör till utgiftsområde 9 för budgetåret 1997 anvisas 23 933 miljoner kronor och den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområdet för budgetåren 1998 och 1999 beräknas till 24 138 miljoner kronor respektive 25 586 miljoner kronor.

Detta innebär en ökning med 211 miljoner kronor för år 1997 och med 1 111 miljoner kronor för respektive år, 1998 och 1999 (*yrkandena 2 och 3*).

Motionärerna anför att ett kraftigt höjt högkostnadsskydd främst drabbar barnfamiljer, handikappade och pensionärer och förordar därför att ytterligare 100 miljoner kronor tillförs sjukvårdsanslaget för budgetåret 1997.

Anslaget för kostnader för den statliga assistansersättningen bör ökas med 100 miljoner kronor, anför motionärerna. De anser inte att det faktum att kostnaderna för assistansen blev högre än beräknat när reformen infördes är skäl nog för att försämma för en av de mest utsatta grupperna.

Motionärerna anför vidare att det behövs förstärkta resurser för insatser mot aids och att detta bör ske genom en omfördelning av resurser från Smittskyddsinstitutet till anslaget för insatser mot aids (med 7 miljoner kronor enligt motion 1996/9:So807). Vidare föreslås en viss ökning av anslaget till Barnombudsmannen (1 miljon kronor enligt samma motion) och ett nytt anslag för bidrag till projekt för hemlösa (10 miljoner kronor enligt samma motion).

Enligt motionärernas uppfattning bör på sikt en samordning ske mellan tandvårdsförsäkringen och sjukvårdens betalningssystem. Motionärerna kan inte acceptera regeringens förslag att kraftigt försämma tandvårdsförsäkringen utan anser att tandvården bör tillföras ytterligare 900 miljoner kronor per år fr.o.m. år 1998.

Enligt *motion Fi214 av Alf Svensson m.fl. (kd)* bör 24 867 miljoner kronor fördelas till utgiftsområde 9 för budgetåret 1997. För år 1998 föreslås en preliminär ram på 24 172 miljoner kronor och för år 1999 på 25 620 miljoner kronor (*yrkandena 2 och 3*).

Motionärerna anser att högkostnadsskyddet för sjukvård och läkemedel skall bibehållas på 1 800 kr per år och föreslår därför att ytterligare 920 miljoner kronor tillförs anslaget A 1 Sjukvårdsförmåner m.m. för budgetåren 1997 t.o.m. 1999. Synpunkterna på framtidens högkostnadsskydd utvecklas i en separat motion.

Motionärerna motsätter sig även besparingen på anslaget B 7 Kostnader för statlig assistansersättning och anser att ytterligare 215 miljoner kronor bör tillföras anslaget för åren 1997–1999. Motionärerna föreslår vidare att missbrukarvården tillförs 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag för åren 1997–1999. Totalt föreslås därmed en 1 145 miljoner kronor större ram för utgiftsområde 9 än vad som föreslås i propositionen.

I *motion Fi210 av Olof Johansson m.fl. (c)* hemställs att riksdagen beslutar om fördelning av utgifterna på utgiftsområden i enlighet med propositionens förslag (*yrkande 2*). Motionärerna föreslår inga anslagsförändringar inom utgiftsområde 9, men framhåller att de i en särskild motion redovisar sina ställningstaganden kring hälso- och sjukvården.

Utskottets bedömning

Utskottet vill inledningsvis understryka att den enskilde skall kunna vara förvissad om att i utsatta situationer, vid sjukdom, skada och ålderdom få den vård, omsorg, bemötande och respekt som kännetecknar ett välfärdssamhälle.

Vården och omsorgen skall därför vara ett prioriterat område i politiken. Det utredningsarbete som pågår inom regeringskansliet för att få underlag för en strategi som skall läggas fast för att bl.a. möta eventuellt ökade behov inom vård och omsorg är därvid av stor betydelse.

Utskottet delar regeringens uppfattning att en viktig förutsättning för en god välfärdspolitik är att statsfinanserna är i balans. För att långsiktigt trygga välfärden krävs också att arbetslösheten sänks. En hög sysselsättning är på sikt en förutsättning för att upprätthålla en godtagbar standard på social service och trygghet. Utskottet kan konstatera att saneringen av statsfinanserna har lagt en god grund för den ekonomiska utvecklingen de kommande åren. Riksdagen måste dock fullfölja sina beslut om besparingar. Inom utskottets ansvarsområde gäller detta bl.a. inom läkemedelsområdet och tandvården.

Utskottet kommer senare i höst att behandla regeringens förslag om förändringar av läkemedelsförmånerna i proposition 1996/97:27. En ny tandvårdstaxa gäller fr.o.m. den 15 oktober 1996 och som en följd av denna skall den tidigare beslutade besparingen inom tandvården kunna uppnås under budgetåret 1997. Någon anledning att nu ändra taxan finns inte enligt utskottet. En arbetsgrupp skall enligt regeringen tillsättas för att lägga fram förslag till nya bestämmelser fr.o.m. den 1 januari 1998.

De ändringar i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen om assistansersättning som riksdagen beslutade i våras har varit i kraft endast en mycket kort tid, sedan den 1 juli 1996. Statistik från Riksförsäkringsverket visar att såväl personkretsen som det genomsnittliga antalet timmar per vecka fortsätter att öka något. Socialstyrelsen och Riksförsäkringsverket följer tillsammans med Svenska Kommunförbundet utvecklingen av assistansersättningen mycket noga. En rapport härom kommer att lämnas i april 1997 i samband med avrapporteringen av handikappreformens utveckling. Utskottet anser inte att det finns skäl att ändra riksdagens beslut i denna fråga. Genomförandet av beslutet bör följas noga, bl.a. att riksdagens intentioner fullföljs och att ingen grupp som enligt tidigare praxis omfattats av lagstiftningen utestängs från insatsen personlig assistans.

Som ett led i psykiatrireformen beslutade riksdagen om vissa tidsbegränsade ekonomiska stimulansåtgärder för att underlätta genomförandet av reformen. Utskottet anser att Socialstyrelsens uppföljning av reformen bör avvaktas innan förslag övervägs om ytterligare stimulansbidrag på området.

Utskottet finner även i övrigt regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 9 välavvägt. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en ram för utgiftsområde 9 om 23 721 787 000 kr och motion Fi210 (c) yrkande 2 och avstyrker motionerna Fi204 (m) yrkande 3, Fi211 (fp) yrkande 3, Fi212 (v) yrkande 2, Fi213 (mp) yrkande 2 och Fi214 (kd) yrkande 2 såvitt motionsyrkandena gäller utgiftsområde 9.

Utskottet tillstyrker även den preliminära fördelningen av utgifterna för budgetåren 1998 och 1999 och avstyrker motionerna Fi204 (m) yrkande 4, Fi211 (fp) yrkande 4, Fi212 (v) yrkande 3, Fi213 (mp) yrkande 3 och Fi214 (kd) yrkande 3 såvitt gäller utgiftsområde 9.

Stockholm den 29 oktober 1996

På socialutskottets vägnar

Sten Svensson

I beslutet har deltagit: Sten Svensson (m), Ingrid Andersson (s), Rinaldo Karlsson (s), Hans Karlsson (s), Christina Pettersson (s), Liselotte Wågö (m), Marianne Jönsson (s), Conny Öhman (s), Barbro Westerholm (fp), Mariann Ytterberg (s), Stig Sandström (v), Christin Nilsson (s), Birgitta Wichne (m), Thomas Julin (mp), Chatrine Pålsson (kd), Annika Jonsell (m) och Kerstin Warnerbring (c).

1. Sten Svensson, Liselotte Wågö, Birgitta Wichne och Annika Jonsell (alla m) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion Fi204 (m) att de övergripande målen för den ekonomiska politiken skall vara att skapa förutsättningar för snabb tillväxt, en kraftig ökning av antalet nya arbetstillfällen och en god reallöneutveckling. Detta är av avgörande betydelse för att skapa de medel som behövs för att kunna bistå de som behöver samhällets stöd. Om dessa mål skall kunna uppfyllas krävs en genomgripande omläggning av den ekonomiska politiken.

Stabila offentliga finanser motverkas enligt utskottet av en stor offentlig sektor som i Sverige. Den offentliga sektorns inflytande måste därför minskas för att bereda utrymme för privat verksamhet och individuellt ansvar. En överflyttning av verksamhet och finansiering från offentlig till privat sektor skulle förutom att öka stabiliteten medföra ett lägre skattetryck och en potentiellt högre tillväxt. Detta skulle på ett avgörande sätt positivt påverka socialpolitiken.

Utskottet anser vidare att de grupper av människor som är mest utsatta och som har små eller inga möjligheter alls att påverka sin egen situation måste värnas. Utskottet avvisar därför den genomförda besparingen på assistansersättning till de handikappade och föreslår att ytterligare 222 miljoner kronor tillförs ramen för utgiftsområde 9 för detta ändamål.

Många undersökningar visar att det finns stora resurser i vården som det nuvarande landstingssystemet uppenbarligen inte förmår frigöra. Inte heller lyckas systemet samordna resurser på ett optimalt sätt eller tillvarata vare sig den enskildes eller personalens valfrihet. Utskottet delar därför uppfattningen i motion Fi204 (m) att en allmän hälsoförsäkring bör införas som innebär att alla omfattas av försäkringen och att den följer den enskilde i dennes val av sjukvård. Rätten för alternativa vårdgivare skall lagregleras.

För att kunna genomföra nödvändiga besparingar och ändock, i högre grad än vad som sker med regeringens förslag, skydda dem som har störst behov av vård, tandvård och läkemedel måste de reformer som föreslagits i motionerna So207 (m) om en allmän hälsoförsäkring, So217 (m) om tandvård och So6 (m) om en frivillig läkemedelsförsäkring genomföras. Även Apoteksbolagets monopol bör enligt utskottets mening avvecklas.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi204 (m) yrkande 3 och med avslag på propositionen och motionerna Fi210 (c) yrkande 2, Fi211 (fp) yrkande 3, Fi212 (v) yrkande 2, Fi213 (mp) yrkande 2 och Fi214 (kd) yrkande 2 i denna del bör minska ramen för utgiftsområde 9 till 18 221 787 000 kr för budgetåret 1997 eller med 5 500 miljoner kronor. Enligt utskottets mening bör riksdagen med bifall till motion Fi204 (m) yrkande 4 och med avslag på propositionen och motionerna Fi211 (fp) yrkande 4, Fi212 (v) yrkande 3, Fi213 (mp) yrkande 3 och Fi214 (kd) yrkande 3 i denna del godkänna den preliminära fördelningen vad avser utgiftsområde 9 om 17 422 miljoner kronor för år 1998 och om 18 696 miljoner kronor för år 1999.

2. Barbro Westerholm (fp) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motion Fi211 (fp) att tilltron till välfärdssystemen måste återupprättas. Just det faktum att samhällsförändringarna går allt snabbare gör paradoxalt nog att långsiktigheten i beslut som rör de institutionella ramarna blir allt viktigare. Återställare och ytterkantspolitik måste bytas mot en stabilitetspolitik. Stabiliteten skapas genom sunda statsfinanser, låg inflation, fasta spelregler för såväl löntagare som företagare samt stabila självfinansierade socialförsäkringar. Detta innebär en politik som bejakar företagsamhet och marknadsekonomi i förening med långtgående ambitioner i fråga om rättvisa och välfärd.

Alla människor har rätt till sjukvård efter behov. Detta uppnås, enligt utskottets mening, bäst om sjukvården är solidariskt skattefinansierad. Avgifter måste finnas men ligga på en skälig nivå så att de inte utesluter grupper av människor från att söka vård på grund av otillräckliga ekonomiska resurser. Med en solidariskt finansierad sjukvård uppnås bäst målsättningen att alla skall behandlas med samma hänsyn och respekt.

Utskottet anser att högkostnadsskyddet för läkemedel och sjukvård skall vara 1 000 kr vardera och avvisar därmed regeringens förslag till besparingar genom en försämring av högkostnadsskyddet. Ramen för utgiftsområde 9 bör därmed ökas med 400 miljoner kronor.

Utskottet motsätter sig även de förändringar i rätten till personlig assistans för funktionshindrade som riksdagen tidigare i år har beslutat om. Dessa förändringar genomdrevs endast för att uppnå en besparing på 215 miljoner kronor. Resultatet av besparingen börjar nu visa sig runt om i landet. Bland annat omprövar nu flera försäkringskassor tidigare beslut om rätt till personlig assistans. Samtidigt minskas personkretsen av dem som är berättigade till personlig assistans. Resultaten blir att många funktionshindrades självbestämmande minskas och deras livskvalitet försämras. Utskottet anser att detta är en oacceptabel utveckling och en djupt ovärdig politik.

Utskottet anser således att riksdagen med bifall till motion Fi211 (fp) yrkande 3 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 3, Fi210 (c) yrkande 2, Fi212 (v) yrkande 2, Fi213 (mp) yrkande 2 och Fi214 (kd) yrkande 2 i denna del bör vidga ramen för utgiftsområde 9 till 24 336 787 000 kr för budgetåret 1997 eller med 615 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Även den preliminära fördelningen för åren 1998 och 1999 bör enligt utskottets mening ökas med 615 miljoner kronor. Utskottet anser således att riksdagen med bifall till motion Fi211 (fp) yrkande 4 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 4, Fi212 (v) yrkande 3, Fi213 (mp) yrkande 3 och Fi214 (kd) yrkande 3 i denna del för år 1998 bör fördela 23 642 miljoner kronor och för år 1999 25 090 miljoner kronor till utgiftsområde 9. Ökningarna finansieras genom minskningar inom andra utgiftsområden.

3. Stig Sandström (v) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi212 (v) att massarbetslösheten är det stora hotet mot välfärden och jämställdheten. Den ekonomiska politiken

måste därför inriktas mot att bekämpa arbetslösheten. Lägre arbetslöshet leder till en starkare ekonomi och lägre offentliga underskott. Det går, enligt utskottet, inte att spara sig ur den ekonomiska krisen utan statens budget måste tvärtom ökas för att hävda välfärden och sysselsättningen.

Inom utgiftsområde 9 måste en rad förstärkningar göras. Utskottet anser att tandvårdsförsäkringen måste bibehållas och att 350 miljoner kronor ytterligare anslås för detta ändamål. Utskottet kan inte acceptera regeringens förslag till höjt högkostnadsskydd för sjukvård och läkemedel. Högkostnadsskyddet bör enligt utskottet vara 1 000 kr för sjukvård och 1 000 kr för läkemedel. Ytterligare 200 miljoner kronor bör därför avsättas. Utskottet anser att rätten till fria läkemedel vid vissa sjukdomar bör bibehållas i avvaktan på att nationella vårdprogram utvecklas. Fria läkemedel kan lämpligen ingå i sådana vårdprogram för vissa sjukdomar.

Vidare bör Handikappinstitutet få ytterligare 60 miljoner kronor för att ta till vara och informera om den nya teknikens möjligheter för funktionshindrade.

Utskottet anser att regeringen sparat alltför hårt på anslaget till insatser mot aids. Ytterligare 5 miljoner kronor bör anslås utöver vad regeringen föreslagit.

Stödet till genomförandet av psykiatireformen bör ökas med 100 miljoner kronor. Utskottet gör bedömningen att kommunerna inte kommer att klara verksamheten utan ett högre bidrag.

Bilstödet till handikappade måste också förbättras. Utskottet oroas över den praxis som utvecklats av Riksförsäkringsverket med en mycket restriktiv syn när det gäller vilken typ av utrustning som skall betraktas som anpassningsutrustning. Utskottet menar att den extrautrustning som behövs för att den funktionshindrade skall kunna köra bilen skall räknas som anpassningskostnad oavsett om extrautrustningen monterats på fabriken som standardutrustning till vissa modeller eller om den monterats speciellt på en viss bil. Ytterligare 60 miljoner kronor bör således anvisas till bilstödet.

Bidraget till Statens institutionsstyrelse bör ökas med 50 miljoner kronor för att ge unga omhändertagna en adekvat och differentierad vård och för att styrelsen inte skall behöva höja avgifterna till kommunerna.

Slutligen anser utskottet att det behövs mer forskning om arbetslöshet och ohälsa. Folkhälsoinstitutet bör erhålla 5 miljoner kronor extra för att användas till forskning kring arbetslöshetens effekter. Vidare bör Statens institut för psykosocial miljömedicin erhålla ytterligare 2 miljoner kronor för att belysa vilka konsekvenser en kortare arbetsdag kan få för den psykosociala miljön.

Totalt bedömer utskottet att ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 1997 bör ökas med 832 miljoner kronor.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi212 (v) yrkande 2 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 3, Fi210 (c) yrkande 2, Fi211 (fp) yrkande 3, Fi213 (mp) yrkande 2 och Fi214 (kd) yrkande 2 i denna del bör vidga ramen för utgiftsområde 9 till 24 553 787 000 kr för budgetåret 1997. Utskottet anser sig inte kunna ta ställning till regeringens beräkningar för 1998 och 1999 då underlagsmaterialet är alltför

bristfälligt. Enligt utskottets mening bör detta ges regeringen till känna med anledning av motion Fi212 (v) yrkande 3 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 4, Fi211 (fp) yrkande 4, Fi213 (mp) yrkande 3 och Fi214 (kd) yrkande 3 såvitt avser utgiftsområde 9.

4. Thomas Julin (mp) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi213 (mp) att syftet med den ekonomiska politiken skall vara att tillgodose mänskliga behov inom de ramar som miljön sätter. Den ekonomiska politiken skall stödja en långsiktig och hållbar utveckling. Det goda samhället skall byggas med social rättvisa, solidaritet med utsatta människor och ett starkt hävdande av välfärdens kärna som är vården, omsorgen och skolan. Den sanering av statsfinanserna som nu genomförs är helt nödvändig, men utskottet är kritiskt till den bristfälliga fördelningsprofilen, den dåliga miljöanpassningen och de upprepade övervältringarna av kostnaderna på kommunsektorn som nu görs.

Utskottet anser att sjukvården i huvudsak skall vara offentligt och solidariskt finansierad. På sikt vill utskottet se en samordning mellan tandvårdsförsäkringen och sjukvårdens betalningssystem. Detta innebär att regeringens förslag till en kraftigt försämrad tandvårdsförsäkring från år 1998 inte kan accepteras. Ytterligare 900 miljoner kronor per år bör avsättas för tandvårdsförsäkringen för åren 1998 och 1999.

Utskottet kan inte heller acceptera ett högkostnadsskydd för sjukvård och läkemedel som är högre än 2 000 kr. Ett kraftigt höjt högkostnadsskydd drabbar främst barnfamiljer, handikappade och pensionärer. Utskottet anser att ytterligare 100 miljoner kronor bör avsättas för högkostnadsskyddet i budgeten.

Ytterligare 100 miljoner kronor bör också avsättas till statlig assistansersättning. I ett läge där regeringen säger sig göra allt som står till buds för att skapa nya arbetstillfällen finner utskottet det svårt att förstå att det inte finns utrymme för det antal assistenter som behövs för att ge de svårast handikappade ett så bra liv som möjligt.

Utskottet anser att Barnombudsmannens verksamhet är ovärderlig som opinionsbildare och motsätter sig därför den av regeringen föreslagna besparingen på myndigheten. Barnombudsmannen bör erhålla ytterligare 1 miljon kronor.

Slutligen anser utskottet att 10 miljoner kronor bör anslås till ett nytt bidrag till projekt för hemlösa. Efter psykiatrireformen, nedskärningar inom socialförsäkringarna, den allt större arbetslösheten och svårigheten att få socialbidrag har de hemlösas antal ökat. Mycket litet har gjorts för att dessa människor skall kunna överleva på ett värdigt sätt. Utskottet delar därför uppfattningen i motion Fi213 (mp) att resurser skall avsättas för stöd för ombyggnad av tomma hus eller lägenheter till bostäder för hemlösa.

Enligt utskottets mening bör riksdagen med bifall till motion Fi213 (mp) yrkande 2 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 3, Fi210 (c) yrkande 2, Fi211 (fp) yrkande 3, Fi212 (v) yrkande 2 och Fi214 (kd) yrkande 2 i denna del vidga ramen för utgiftsområde 9 för budgetåret 1997 till 23 932 787 000 kr.

Vidare bör riksdagen, enligt utskottets mening, med bifall till motion Fi213 (mp) yrkande 3 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 4, Fi211 (fp) yrkande 4, Fi212 (v) yrkande 3 och Fi214 (kd) yrkande 3 i denna del för år 1998 beräkna den preliminära fördelningen för utgiftsområde 9 till 24 138 miljoner kronor och för år 1999 till 25 586 miljoner kronor, vilket i båda fallen är 1 111 miljoner kronor mer än regeringens förslag.

5. Chatrine Pålsson (kd) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att vård och omsorg tillhör de mest prioriterade områdena och måste även i ekonomiskt kärva tider ha en särställning.

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi214 (kd) att den ekonomiska politiken måste inriktas på att skapa förutsättningar för nya och växande företag för att åstadkomma nya arbetstillfällen. Vidare måste resurser skapas så att kommuner och landsting kan möta de snabbt växande behoven av vård och omsorg. Den ekonomiska saneringen skall, enligt utskottets mening, bedrivas på ett sådant sätt att inte de mest utsatta grupperna drabbas ytterligare och att de som drabbats mest av regeringens nedskärningar kompenseras. Målet för den ekonomiska tillväxten är att ge möjlighet till ett bättre liv för fler, ökad välfärd och livskvalitet.

Utskottet avvisar de besparingar som regeringen föreslår genom ett höjt högkostnadsskydd för sjukvård och läkemedel. Den totala nivån på högkostnadsskyddet får inte innebära att patienter av ekonomiska skäl avstår från att söka vård. Högkostnadsskyddet bör bibehållas på nuvarande nivå, varför utskottet anser att utgiftsområde 9 måste erhålla ytterligare 920 miljoner kronor för detta ändamål för budgetåret 1997 liksom vid beräkningen av utgifterna för åren 1998 och 1999. Utskottet motsätter sig också att rätten till fria läkemedel vid vissa svåra kroniska sjukdomar tas bort. Däremot bör listan ses över och förbättras.

Utskottet motsätter sig även den av riksdagen tidigare beslutade besparingen på den statliga assistansersättningen och anser att ytterligare 215 miljoner kronor bör anvisas för detta ändamål för hela perioden 1997–1999. Assistansersättningen bör snarare utvecklas till att också omfatta personer över 65 år.

Vidare anser utskottet att ytterligare 10 miljoner kronor bör anvisas till missbrukarvården.

Totalt innebär detta att ramen för utgiftsområde 9 bör bli 1 145 miljoner större än vad regeringen föreslagit för vardera år. Ökningen finansieras genom minskningar inom andra utgiftsområden.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi214 (kd) yrkande 2 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 3, Fi210 (c) yrkande 2, Fi211 (fp) yrkande 3, Fi212 (v) yrkande 2 och Fi213 (mp) yrkande 2 i denna del bör vidga ramen för utgiftsområde 9 till 24 866 787 000 kr för budgetåret 1997. Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi214 (kd) yrkande 3 och med avslag på propositionen och motionerna Fi204 (m) yrkande 4, Fi211 (fp) yrkande 4, Fi212 (v) yrkande 3

och Fi213 (mp) yrkande 3 i denna del för åren 1998 och 1999 bör beräkna den preliminära fördelningen till 24 172 miljoner kronor respektive 25 620 miljoner kronor.

1996/97:SoU1y